

Emberi Jogi és Jogállamisági Főigazgatóság

Az Emberi Jogok Európai Bírósága Ítéleteinek Végrehajtásával Foglalkozó Főosztály
F-67075 Strasbourg Cedex
Franciaország

Tárgy:

A Baka kontra Magyarország ügyben 2016. június 23-án¹ hozott ítélet végrehajtása (20261/12. számú kérelem);

A Miniszteri Bizottság Eljárási Szabályzata 9. cikkének (2) bekezdése szerinti civil szervezet álláspontja az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek végrehajtásáról.

Tisztelt Asszonyom, Tisztelt Uram!

Az Európai Bírói Egyesület (EAJ), a Nemzetközi Bírói Egyesület (IAJ) regionális csoportja, egy politikamentes, független civil szervezet, célja az igazságszolgáltatás függetlenségének előmozdítása, valamint az emberi jogok és a jogállamiság védelme. Az olasz jog szerinti jogállással rendelkezik, és az Európa Tanács 46 tagállamából 43 tagállam – köztük Magyarország - legrepresentatívabb bírói egyesületét képviseli. Az EAJ tisztelettel előterjeszti ezt az álláspontot az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek végrehajtására vonatkozó Miniszteri Bizottsági Eljárási Szabályzat 9. cikkének (2) bekezdése alapján, és kéri, hogy ezt az információt vegyék figyelembe az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) által a Baka kontra Magyarország ügyben hozott ítélet végrehajtásával kapcsolatos tanácskozásuk során.

Ez a nyilatkozat nem tér ki minden olyan általános következményre, amely az ítélet tiszteletben tartásához és végrehajtásához szükséges, hanem a bírák véleménynyilvánítási szabadságához való jogával szembeni számos visszaélésre és az ennek következtében még mindig terjedő „dermesztő hatásra” korlátozódik.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának Nagykamarája a Baka kontra Magyarország ügyben (20261/12. sz. kérelem) hozott ítéletében megállapította, hogy a Kúria elnökének, Baka úrnak az elbocsátását többek között a kormány által tervezett igazságszolgáltatási reformmal kapcsolatos kritikus kijelentései motiválták. A Bíróság ezért ezt a kérelmező véleménynyilvánítási szabadságához való joga megsértéseként értékelte. Megállapította az Egyezmény 10. cikkének megsértését, és hangsúlyozta, hogy az inkriminált cselekménynek „dermesztő hatása” volt.

Következésképpen a Miniszteri Bizottság, mint a Bíróság ítéleteinek végrehajtását ellenőrző szerv, már a 2017. márciusában megtartott 1280. ülésén kérte a magyar hatóságokat, hogy tegyenek intézkedéseket a „dermesztő hatás” ("chilling effect") megszüntetésére és ellensúlyozására.

Az EAJ sajnálattal jelenti, hogy megfigyelései során a kormánybarát médiában számos indokolatlan nyilatkozatot talált, olyan nyilatkozatokat, amelyek nem érvekkel foglalkoznak, hanem az adott bíró személyes vagy az igazságszolgáltatás egészének sértegetésére összpontosítanak, anélkül, hogy a kormány képviselői vagy az Országos Bírói Hivatal (OBH) bármilyen védelmet nyújtana.

Három példa illusztrálhatja ezt a helyzetet.

¹ az eredetiben a dátum nyilvánvaló elírás

A közelmúltban (2022 novemberében) az Országos Bírói Tanács (OBT) elnöke² és az OBT szóvivője meghívást kapott az Egyesült Államok új magyarországi nagykövetéhez. Ezt követően sajtókampány indult, amelyben a két bírót árulóként támadták, és az Országos Bírószági Hivatal elnöke is kritikusan nyilatkozott a látogatásról.

Az EAJ Elnöksége erre reagálva 2022. november 7-én nyilatkozatot adott ki, amelyet ehhez a közleményhez tájékoztatásul csatolunk.

Amikor az EAJ három évvel ezelőtt tényfeltáró missziót indított Magyarországra, hogy találkozzon a minisztérium, az ügyvédi kamara, a bírói egyesület, az Országos Bírószági Hivatal, az Országos Bírói Tanács képviselőivel, a delegáció tagjait egy kampányban azzal rágalmazták, hogy Soros György emberei, ami negatív képet kellett, hogy fessen és csökkentette a szakértők hitelességét. Azokat a bírakat kritizálták, akikkel a delegáció találkozott.

Tavaly nyáron egy magyar bíró, Vasvári Csaba egy angol lapnak adott interjút, amelyben kritikusan értékelte a magyarországi jogállamiság helyzetét, és azt állította, hogy a kormány rendszeresen túllépi a hatáskörét. Ismét rágalmozó támadások következtek a bíró ellen.

Nincs hatékony eszköz a bírakat rágalmozó vagy felzaklató elkövetők elleni fellépésre. Sem a kormány, sem az Országos Bírószági Hivatal nem védi meg a bírakat vagy az igazságszolgáltatást az ilyen támadásokkal szemben.

Az Országos Bírói Tanács hatáskörébe tartozik az Országos Bírószági Hivatal által gyakorolt bírószági igazgatás felügyelete. A gyakorlatban az OBT rendelkezésére álló eszközök nem elegendők. Az Országos Bírói Tanácsnak nincs hivatalos lehetősége arra sem, hogy jogalkotási lépéseket kezdeményezzen. Az igazságszolgáltatás függetlenségének védelmezője és valamilyen módon az igazságszolgáltatás hangja kell, hogy legyen. Mint a fentiekől látható, képviselőit kritizálják, amikor felemelik a hangjukat.

Összefoglalva:

Az EAJ úgy véli, hogy a magyar hatóságok messze nem felelnek meg a Miniszteri Bizottság elvárásainak, annak, hogy garantálják a bírák véleménynyilvánítási szabadságát, és ezáltal megszüntessék és ellensúlyozzák a jogsértő intézkedések dermesztő hatását. A véleménynyilvánítás szabadságához való jogot, amely olykor a bírának azt a kötelezettségét is jelenti, hogy felemeljék a hangjukat, nemcsak a Baka kontra Magyarország ítélet hangsúlyozza, hanem azt az Európai Bírák Konzultatív Tanácsának (CCJE) a bírák véleménynyilvánítási szabadságáról szóló 25. számú Véleménye (2022) is széles körben támogatja.

Az EAJ feltétlenül szükségesnek tartja, hogy hatékony eszközöket hozzanak létre a bírakat ért rágalmozó és bántó kijelentésekre való reakcióra, és hogy egyértelmű jogi rendelkezéseket fogadjanak el az Országos Bírói Tanács tagjai és a bírói egyesületek képviselői véleménynyilvánítási jogának védelmére, még akkor is, ha azok kritikusak az állam más hatalmi ágaival szemben. A Velencei Bizottság és más európai testületek ajánlásának megfelelően meg kell erősíteni az Országos Bírói Tanács felügyeleti eszközeit az Országos Bírószági Hivatal felett.

Tisztelettel

Duro Sessa, elnök

² helyesen: az OBT nemzetközi kapcsolattartója – a fordító